

”THE DUDE THOUGHT HE WAS COOL JUST BECAUSE HE HAD A GUN”

Masculinity, violence and parenting in Swedish rap lyrics

KALLE BERGGREN

Keywords

Discourse analysis, fatherhood, gender, hip-hop, intersectionality, men and masculinity, poststructuralism, rap lyrics, violence

Summary

Hip hop has grown into a worldwide genre of popular music in recent decades. While the genre is often associated with sexism and homophobia, this article examines how masculinity is constructed in rap lyrics. It focuses on two central themes in contemporary configurations of masculinity: violence and parenting. The material consists of rap lyrics from 39 rap artists in Sweden during the last two decades. It is analysed from poststructuralist and intersectional perspectives, with a discourse analysis combining broad thematic coding with close readings of selected extracts.

The article shows how violence is both connected to class and racial dimensions of inequality, but simultaneously shared as a gender norm across such differences. Violence is both reinforced as a norm of masculinity, but also called into question through various means, such as use of irony. The analysed lyrics contain descriptions of parent-child relations from the perspective of both positions. These narratives display a similar ambivalence; they simultaneously hold fathers to task for perceived parenting failures and reinforce problematic patterns of masculine parenting.

In sum, the article shows how violence and parenting are important loci for contemporary configurations of masculinity. The intersectional and poststructuralist theoretical perspectives, which have been relatively downplayed in studies on men and masculinity, enable attention to the ambivalences of gender discourses, which often contain elements of both reinforcement and subversion.

Svenska hiphoptexter har analyserats ur flera olika feministiska perspektiv. Hur texterna förhåller sig till och konstruerar våld respektive föräldraskap och föräldrarelationer har dock inte tidigare studerats. I denna text genomför Kalle Berggren en genusanalys på dessa teman.

”SNUBBEN TRODDE HAN VAR COOL FÖR HAN HADE EN PISTOL”

Maskulinitet, våld och föräldraskap i svensk rap

KALLE BERGGREN

Hiphop har vuxit till en global och inflytelserik musikgenre under de senaste decennierna. Enligt en återkommande bild är hiphopgenren särskilt sexistisk och homofob, något som inte sällan är kopplat till en rasistisk önskan att förlägga ojämställdheten utanför den vita majoritetsbefolkningen (till exempel Crenshaw 1991). I Sverige fångade exempelvis Uppdrag granskning på band hur en vit manlig VD för en friskola uttryckte att ”den jävla skiten som de håller på med, rap och våldtäkter” hör hemma ”borta i Tensta” (Uppdrag granskning 2013). Enligt en annan bild, som till exempel presenteras av ungdomskulturforskare, bör hiphop snarare förstås som en röst för marginaliserad ungdom i Det Nya Sverige, där sexismen inte är värre än i andra sammanhang (Sernhede 2007; Sernhede och Söderman 2010). Det finns alltså helt olika bilder av hiphopens genuspolitik och dess kopplingar till andra maktordningar, samtidigt som genusrelationer varit relativt frånvarande i forskning om hiphop i en europeisk kontext. Men hur ser meningsskapandet egentligen ut kring genus och särskilt maskulinitet inom hiphopgenren?

Det finns en omfattande forskning om hiphopkulturen i USA som går under namnet *hip hop studies* (Forman och Neal 2012). I den utforskas hiphop och hiphoprelaterade yttringar utifrån bland annat musikaliska, lingvistiska, pedagogiska och sociologiska perspektiv. Feministiska perspektiv utgör en viktig del genom att utforska och problematisera genusrelationer och dess samspel med klass, ras

och sexualitet samt genom att lyfta fram kvinnors situationer, erfarenheter, bidrag och strategier (Pough med flera 2007; Durham 2013). Det finns även studier av hur svart maskulinitet konstrueras i relation till hiphop (till exempel White 2011). Feministisk forskning om hiphop tangerar därmed studier av genus och populärmusik mer allmänt (Whiteley och Rycenga 2006; Jarman-Ivens 2007). Internationellt sett, det vill säga utanför USA, finns en växande hiphopforskning. Inte minst har det under de senaste 15 åren publicerats ett flertal antologier som undersöker hiphoputtryck från i stort sett hela världen (till exempel Krogh och Stougaard Pedersen 2008; Terkourafi 2010; Nietzsche och Grünzweig 2013). Även om perspektiven i denna forskning är varierande berörs genusfrågor endast undantagsvis eller i förbigående.

I Sverige har genusperspektiv på populärmusik använts för att belysa genusjämligheter inom genrer som rock och elektronisk dansmusik (Ganetz 1997; Gavanoas 2009), samt i relation till hur ungdomar såväl skapar som brukar musik (Werner 2009; Björck 2011). Forskning om svensk hiphop har fokuserat på en rad olika aspekter: autenticitet (Dankić 2013), biografi (D’Urso 2013), folkbildning (Sernhede och Söderman 2010), historieskrivning (Nyberg 2008), motstånd (Bredström och Dahlstedt 2002), religion (Ackfeldt 2012) och transnationalism (Lindholm 2014). Studier utifrån feministiska perspektiv visar att rappare som är kvinnor ofta kritiserar olika former av genusjämlighet inom och bortom hiphopscenen (Berggren 2014), att rappare som är män utför ett gränsdragningsarbete kring heterosexualitet då de ofta ger uttryck för kärlek till andra män samtidigt som de tar starkt avstånd från homosexualitet (Berggren 2012), samt att det finns en stark kritik av klass- och rasjämligheter i texter av rappare som är män, något som dock inte kan förstås som oberoende av dominerande maskulinitetsdiskurser (Berggren 2013).

Två centrala aspekter av maskulinitet som ännu inte undersökts i svensk hiphop är våld och föräldraskap. De är bägge viktiga teman inom svensk hiphop, och kan också förstås som motpoler i samtida diskurser om män och maskulinitet. Våld kan ses som den kanske mest problematiska aspekten av maskulinitet, och män är kraftigt överrepresenterade som förövare av våldsbrott. Föräldraskap, å andra sidan, lyfts ofta fram som en önskvärd praktik för (heterosexuella) män; som något som både kan minska kvinnors andel av reproduktivt arbete, och göra män mer känslomedvetna och relationsinriktade.

Genom att undersöka meningsskapandet kring våld och föräldraskap i svensk hiphop bidrar den här artikeln till en mer nyanserad förståelse av hur genus görs inom hiphopen jämfört med de något fyrkantiga bilderna av hiphopens genusrelationer som antingen extra problematiska eller helt oproblematiska som vi mötte inledningsvis. Samtidigt utgör nedslaget i hiphop en pusselbit i att

teckna bilden av samtida konstruktioner av maskulinitet i Sverige, som något som iscensätts och samspelar med ett knippe av andra maktrelationer.

Intersektionella och poststrukturalistiska perspektiv på maskulinitet

Medan feministisk teori har genomgått en mångfacetterad utveckling under de senaste decennierna har forskning om män och maskulinitet, som Linn Sandberg uttrycker det, ”ofta fastnat i [Raewyn] Connells teorier kring hegemonisk maskulinitet” (Sandberg 2012: 65). Olika varianter av hegemoniteori är fortfarande vanliga (Connell och Messerschmidt 2005; Hearn med flera 2012). Samtidigt har kritiken mot maskulinitetsforskningen för dess relativa avsaknad av samtida feministisk teori varit återkommande under de senaste femton åren (Beasley 2012, 2013). Åtminstone i en svensk kontext kan dock en viss förändring iaktas där forskare på senare tid ”istället influerats av queerteori, diskursteori, vetenskaps- och teknikstudier, postkolonialism, poststrukturalism, intersektionalitet och diskursiv psykologi” (Gottzén och Jonsson 2012: 17). Det vore samtidigt en förenkling att säga att intersektionella och poststrukturalistiska perspektiv är något nytt när det gäller att studera män och maskulinitet, då det finns en viktig underström av studier som tar sin utgångspunkt i poststrukturalism (Jackson 1990; Collier 1998; Petersen 1998), intersektionalitet (Pringle 1995; Frosh, Phoenix och Pattman 2002), eller bägge (Pascoe 2007; Ward 2015).

Ett intersektionellt perspektiv betonar att genus alltid är sammanlänkat med en rad

andra maktordningar, i synnerhet ras och klass (till exempel Collins 2006; Yuval-Davis 2011). Även andra kategorier som ålder och sexualitet har infogats i intersektionella analyser (till exempel Krekula, Närvänen och Näsman 2005; Ambjörnsson och Jönsson 2010). I den här artikeln använder jag ett intersektionellt perspektiv på så sätt att jag genomgående är intresserad av hur andra maktrelationer än genus är närvarande och sammanflätade med föreställningar om maskulinitet, våld och föräldraskap. Som vi ska se är det främst ras och klass som framstår som betydelsefulla i relation till våld, medan ålder och sexualitet är mer framträdande i relation till föräldraskap.

Ett poststrukturalistiskt perspektiv utgår i detta sammanhang från en epistemologisk kritik av de kategorier som strukturella perspektiv på ojämlikhet förutsatt. Istället för att undersöka maktskillnader mellan på förhand givna grupper studeras hur olika kategorier skapas, upprätthålls och utmanas (Butler 1990; Baxter 2003). Såväl män som maskulinitet är därför diskursiva kategorier som fylls med innehåll i en ständigt pågående social process av betydelseförhandling. Jag utgår därför inte ifrån att maskulinitet nödvändigtvis skulle handla om män, men däremot är kopplingen män-maskulinitet i fokus i denna artikel. Med sin betoning på betydelse och subjektivitet som omstridda och instabila processer, är ett poststrukturalistiskt perspektiv särskilt behjälpligt för att sätta fingret på tvetydigheter och ambivalenser i dessa maskulinitetsgöranden. Till exempel lyfter Jonathan Salisbury och David Jackson (1996: 13) fram hur killar kan använda sig av motsägel-

sefulla förhållningssätt till dominerande maskulinitetsdiskurser: ”they have a [...] wry, contradictory approach – half-mocking, half-accepting – both contesting and buying into these models”.

Diskursanalys av låttexter

Utifrån intersektionella och poststrukturalistiska utgångspunkter undersöker jag i denna artikel hur maskulinitet görs i svensk hiphop genom en diskursanalys av låttexter. Materialet består av låttexter från 39 rappartister i Sverige från början av 1990-talet och framåt. Låttexterna har valts för att omfatta en mångfald av diskurser kring olika maktordningar. I fokus för denna artikel står utsagor om våld och föräldraskap.

Att undersöka meningsskapande i låttexter missar ofrånkomligen några centrala aspekter som har att göra med hur texterna är en del av en performance som också inbegriper exempelvis musiken (Frith 1996). Samtidigt är just texterna relativt framträdande i hiphopgenren, vilket gör dem intressanta att studera, och textanalyser är inte heller ovanliga i internationell hiphopforskning (till exempel Terkourafi 2010). Genom att begränsa mig till texter har jag också kunnat täcka ett större material än vad som hade varit möjligt vid en mer detaljerad helhetsanalys av enskilda låtar eller artister. Jag har valt detta angreppssätt då mina forskningsfrågor om konstruktioner av genus och andra maktordningar i svensk rap handlar mindre om specifika artisters framträdanden och mer om att spåra diskurser inom ett större diskursivt fält.

Den poststrukturalistiska diskursanalys jag genomfört utgår från Michel Foucaults

(2002) idé om att till en början frikoppla diskursiva utsagor från de ofta förgivettagna enheter som omger dem – inte minst ”författaren” och ”verket” – för att genom en tematisk analys kunna identifiera andra former för regelbundenhet. I linje med det har min analys skett i två steg, där jag först har översiktslyssnat på materialet i sin helhet och gjort en bred tematisering, och därefter gjort närläsningar av avsnitt som på ett tydligt sätt illustrerar de olika temana. I praktiken har denna stegvisa tolkningsprocess dock inte varit särskilt linjär, utan jag har upprepade gånger gått fram och tillbaka mellan helhet och detaljer. I det följande frågar jag således: Hur formeras utsagor kring temana våld och föräldraskap?

Våld, ras och klass

Feministisk forskning har länge uppmärksammat den starka kopplingen mellan män och våld (till exempel Kelly 1988; Lundgren med flera 2001; Eriksson med flera 2005; Strid, Åberg och Holth 2014). Även om det finns olika sätt att förstå våld som ett socialt fenomen inbäddat i olika men samverkande maktordningar (Listerborn, Molina och Mulinari 2011; Gottzén 2013), står det klart att män är kraftigt överrepresenterade som förövare till våldsbrott, och i synnerhet sexualbrott. Mot bakgrund av det har Jeff Hearn (1998) beskrivit män som ”experter på våld”. Våld kan därför ses som en central aspekt för konstruktioner av maskulinitet, något som sker på en mångfald av arenor, däribland inom hiphop. Hur pratas det då om våld inom denna genre i Sverige?

Ett framträdande tema i låttexterna när det gäller våld är kopplingen till krimina-

litet. Artister som betonar sin tillhörighet till ”förorten” kan också ge uttryck för en närhet till våld och kriminalitet, något som sträcker sig från tidiga artister som *The Latin Kings*, *Ayo* och *Ken* till dagens artister som *Kartellen* och *Abidaz*:

hängde med zigenare, chilinare och vitingar
svartingar som drömde om Nordbankens ritningar
(Ken, ”Mitt liv”, 2000)

män på riktigt, vi lever efter koder
jag är döv, stum och blind när de ställer sina frågor
två stycken ppk 7.65
yxan backar upp med automatkarbin 5
(Kartellen, ”Där solen aldrig skiner”, 2011)

det sitter polare på Hall, Tidaholm och Kumla
och en massa andra kåkar där dom tyngsta bråkar [...]
börjar tänka på hur i helvete kom jag hit?
hade jag fått ett mildare straff om jag var vit?
rökte jag braja eller drack en jävla massa sprit?
eller klippte jag nån jävel? shit, gjorde jag det med flit?
äh skitsamma, fan knulla din mamma
måste sitta några år, nu är jag här för att stanna
(Ayo, ”Bakom galler”, 1999)

Våld presenteras här i relation till kriminalitet: det handlar om att planera bankrån, hantera vapen, att leva efter kriminella koder och inte samarbeta med polisen, att sitta i fängelse och reflektera. Michel Foucault (2003) har beskrivit kriminalitet som namnet på de lägre klassernas laglöshet, men citaten ovan indikerar att kriminaliteten även är sammanvävd med ras och kön och kräver ett intersektionellt perspektiv (Crenshaw 1991). Å ena sidan används uttryckligen (delvis nedsättande) ras- och etnicitetskategorier som ”vitingar”, ”chilinare”, ”svartingar” och ”zigenare”, där vithet kopplas samman med institutionaliserade privilegier som mildare domstolsstraff. Å andra sidan kopplas våldet och kriminaliteten till maskulinitet genom att sägas vara en verksamhet för ”män på riktigt”, samt genom att aggressivitet och sexualitet kombineras i uttryck som ”knulla din mamma”.

Dessa citat tycks peka mot bilden av ”den kriminelle invandrarkillen”, en etablerad ras- och könsstereotyp i Sverige (Brune 2002; Jonsson 2007). Som Rickard Jonsson (2007) visar i sin avhandling utgör den bilden en etablerad kulturell

föreställning som unga icke-vita män förhåller sig till på olika sätt, bland annat genom att medvetet iscensätta den. En av de saker som denna bild åstadkommer är att koppla samman icke-vita män och våld, villket kan fylla funktionen att dra uppmärksamheten från andra grupper av män och deras kopplingar till våld. I låttexter av vita män kan lyssnare exempelvis hitta följande rader:

rappare läser om mig, gömmer magasinet och slutar
medan jag bara står här och tömmer magasinet på snutar
(Sedlighetsroteln/Organism 12, ”Ring snuten”, 2000)

jag gick på studentbalen och la GHB i glaset på min bordsdam
och dumpade henne med betongblock i famnen, naken i hamnen bakom
Nordstan
(Pst/Q, ”Jag ’97”, 2000)

jag slår din brud eller fru när jag har en särskilt bra dag
för hon kan bli en bra slav, tills hennes hud är avskavd
det kan dras av från din skuld, erkänn asbra
(Pst/Q, ”Håll käften”, 2000)

Dessa texter av rappare som ingår i gruppen *Mobbade barn med automatvapen (MBMA)* är inte mindre våldsamma. Brutala polismord samsas här med mäns våld mot kvinnor i form av att ge en tjej substansen GHB, ofta refererad till som ”våldtäktsdrog”, för att sedan mördra henne. Slutligen beskrivs tankar på att hålla en kvinna som slav och flå henne, något som förstås inom ramen för en relation mellan män som kännetecknas av såväl utbyte (”skuld”) som samförstånd (”erkänn asbra”).

Vi har nu sett att våld delvis är sammankopplat med ras och klass då det i vissa fall förbinds med en kriminalitet som ligger närmare inom räckhåll för klass- och rasmässigt underprivilegierade grupper av män (Messerschmidt 1997). Samtidigt återfinns våldsdiskurser även hos vita rappare. Jag har i ett annat sammanhang argumenterat för att vi med ett intersektionellt perspektiv på maskulinitet bör undvika att alltför lättvindigt tala om olika ”maskuliniteter” eftersom en sådan tankefigur riskerar att underkommunicera hur en dominerande maskulinitetsdiskurs kan delas över klass- och rasgränser (Berggren 2013). Även Mino Alinia (2013) har argumenterat för att ett intersektionellt perspektiv gör det möjligt att undersöka både universella och partikulära aspekter av mäns våld. Dessa resonemang tycks tillämpbara även när det gäller våldsdiskurser i svensk rap: våldsidealet delas över klass- och rasgränser men samtidigt hänger artikulationerna av våld samman med ras- och klassmässiga skillnader.

Våld, upprätthållande och avståndstagande

En viktig aspekt av våldsdiskurserna i svensk rap är att våldet inte enbart presenteras reservationslöst:

grabbens pistol var en pluggad kopia
 när jag tog upp min Uzi utbrast han: mama mia!
 och sprang som ett uppskrämt djur
 [---]
 [refräng:] snubben trodde han var cool, för han hade en pistol! [x4]
 [---]
 vi svartskallar måste enas och sluta slåss med varann
 vi måste sluta slåss med varann
 (The Latin Kings, ”Snubben”, 1994)

The Latin Kings låt ”Snubben” innehåller två parallella handlingar. Inledningsvis beskrivs ett gatubräk i Stockholms innerstad, där motståndaren hånas för att inte vara tillräckligt våldsam och manlig utan istället bli rädd och springa iväg. I ljuset av det framstår refrängen som just ett sådant hån: trots att snubben hade en pistol visade han sig inte vara man nog. Men det finns också en annan historia i låten, ett antivåldsbudskap om att icke-vita män ska sluta använda våld, åtminstone mot varandra, för att istället bekämpa rasismen i samhället. I ljuset av det framstår refrängen snarare som ett hån av de ideal som framställer vapen och våld som något häftigt. Texten ger således uttryck för en viss ambivalens: å ena sidan en klassiskt maskulin våldsdiskurs, å andra sidan ett ickevåldsbudskap. På ett liknande sätt rappar *Abidaz* om en närhet till våldet i förorten men riktar samtidigt skarp kritik mot kravet på att vara tuff istället för sårbar:

det är inte ens skoj, du får råknas
 jag hörde några skott här i trakten
 det gäller att va tuff, inte sårbar
 för annars du får gitta från trakten
 (Abidaz, ”Råknas”, 2013)

Dessa ambivalenser öppnar upp för olika tolkningsmöjligheter. Det skulle vara möjligt att ta fasta på våldsnärheten och argumentera för att kritiken av våldet är sekundär och kanske något förväntat i ett samhälle där jämställdhet är ett utspritt ideal. Kritiken av våldet skulle därmed även kunna ses som en metod att undfly ansvar för våld genom att distansera sig från det, vilket är en typisk observation i intervjustudier med män som dömts för våldsbrott (Hearn 1998;

Andersson 2008; Gottzén 2012). Omvänt skulle det vara möjligt att ta fasta på kritiken av våldet, och istället argumentera för att våldsnärheten är en förväntad del av maskulinitetsgöranden. I så fall skulle våldsnärheten kunna ses som en retorisk vaccination för att hålla sig inom en dominerande maskulinitetsposition, samtidigt som denna i praktiken undergrävs av de uttalade icke-våldsbudskapen (jämför Salisbury och Jackson 1996; Berggren 2012).

De ovanstående exemplen är tagna från icke-vita rappare, men även hos vita rappare ges uttryck för ambivalens i relation till våld. Den helvita gruppen *MBMA* kombinerar exempelvis sina våldsbeskrivningar med en mängd återkommande markörer som verkar signalera att de inte ska tas på allvar:

råpackade fåntrattar som hänskrattar åt ditt liv
(Mobbade barn med automatvapen, ”Musik för din kravall”, 2000a)

medveten om empati?
skämtar ni, har aldrig haft nån
(Mobbade barn med automatvapen, ”Dom vilka idioter”, 2000b)

vulgära vovvar med varken hopp eller vänner
(Mobbade barn med automatvapen, ”Vulgära vovvar”, 2000a)

så dom kallar alla våra låtar för kalla våldshandlingar
för stilen sticker ut som civilsnutar i folksamlingar
(Organism 12 ft. MBMA, ”Det var vi hela tiden”, 2001)

Att beskriva sig själva som ”fåntrattar” indikerar att våldstexterna är en ploj, en rolig grej som inte ska tas på allvar. Karaktärsdrag som att sakna empati och dessutom att sakna både hopp och vänner tycks snarare beskriva en stereotyp bild av den våldsamme mannen – men på ett självreflexivt sätt som är raka motsatsen till den bilden. Genom en sådan utstuderad beskrivning ifrågasätts trovärdigheten i våldet, något som också styrks av att detta uttryckligen beskrivs som en ”stil”. Och vidare, i en mer seriös låt finns även denna någorlunda genusmedvetna beskrivning av en kvinnas svåra uppbrottsprocess från en våldsam man:

hennes man vet inte vad kärlek är, dominans räcker lätt
och han har blandat ihop respekt med skräck
hon har samlat ihop mod i månader för att våga vandra
ifrån hem, sprucken trygghet och sin plågoande
(Pst/Q, ”Jag ser”, 2002)

Även om våldet hos *MBMA* inte placeras i relation till ”svartskallar” och ”trakten” som hos *The Latin Kings* och *Abidaz* ovan, finns en liknande ambivalens i att både ge uttryck för och samtidigt undergräva våldsdiskurser, i detta fall genom våldsironi. Rickard Jonsson och Tommaso Milani (2012) har diskuterat en liknande problematik när det gäller olika tolkningsmöjligheter av sexistiskt språk i en högstadieskola. De kontrasterar en radikalfeministisk förståelse mot en queerfeministisk och menar att en radikalfeministisk analys synliggör ”en grundläggande poäng om kön och maktrelationer i sexistiskt språk” medan en queeranalys kan se ”något mer”, nämligen hur detta språk är begripligt i en lokal samtalskontext (2012: 74). Medan en radikalfeministiskt inspirerad analys skulle kunna se de ironiska markörerna som något som framförallt bidrar till att upprätthålla våldsdiskurser genom att legitimera dem, skulle en analys av *MBMA:s* våldsironi inspirerad av queerteori istället kunna ta fasta på Judith Butlers resonemang om genusparodi:

Although the gender meanings taken up in these parodic styles are clearly part of hegemonic, misogynist culture, they are nevertheless denaturalized and mobilized through their parodic recontextualization. As imitations which effectively displace the meaning of the original, they imitate the myth of originality itself. (Butler 1990: 176)

Med utgångspunkt i Butlers teori om subversiv genusparodi skulle det därmed vara möjligt att tolka våldsironin som att den genom att vara utstuderad och ironisk

dekonstruerar bilden av den misogyn och våldsamme mannen. Enligt en sådan tolkning avväpnas kraften i denna bild genom att den visar upp de smutsigare sidorna av våra kulturella föreställningar om maskulinitet på ett parodiskt sätt.

I de olika exempel jag diskuterat ser vi tydligt hur våldsdiskurser både upprätthålls och utmanas parallellt, om än på delvis olika sätt. Jag menar därför att både den tolkning som fokuserar på det upprätthållande och den som fokuserar på det undergrävande är nödvändiga, samtidigt som ingen av dem är tillräcklig i sig själv. Att beskriva det som att diskurser om maskulinitet och våld befästs inom svensk hiphop, utan att ta hänsyn till hur våldet också ifrågasätts och undermineras skulle inte vara tillräckligt; och omvänt skulle det vara problematiskt att betona endast det kritiska eller ironiska och inte samtidigt se upprätthållandet av diskurser om maskulinitet och våld. Utifrån ett poststrukturalistiskt perspektiv är det inte nödvändigt att välja mellan att slå fast att den ena eller andra aspekten är dominerande, utan det blir snarare viktigt att behålla komplexiteten och insistera på att maskulinitet här görs på ett, med Salisbury och Jacksons (1996) ord, slingrande och motsägelsefullt sätt.

I analysen av utsagor om våld i svensk hiphop har jag visat att det finns en komplexitet både ifråga om relationen mellan maskulinitet och ras och klass, och när det gäller upprätthållande av respektive avståndstagande från våld. Å ena sidan finns det skillnader i hur våld beskrivs som har att göra med ras och klass, men å andra sidan delas närheten till våld över sådana gränser. Samtidigt finns

det både ett upprätthållande av maskulint kodade våldsdiskurser och olika former av avståndstagande från just detta våld. Om en sådan motsägelsefullhet finns när det gäller diskurser om våld som den kanske mest problematiska aspekten av maskulinitet, hur förhåller det sig då med mäns föräldraskap som ofta framhålls som ett hopp i strävan mot ett mer jämställt samhälle?

Föräldraskap: Barns perspektiv

Liksom våld har föräldraskap länge varit en viktig feministisk fråga, inte minst för jämställdhetspolitiska projekt (Hobson 2002; Klinth 2002). Dels har genusasymmetrier i föräldraansvar setts som en begränsning för kvinnors deltagande i det offentliga, dels har föräldrapraktiker ansetts alstra en önskvärd omsorgsrationalitet (Ruddick 1990; Folbre 1994). Utifrån bägge aspekterna har hopp investerats i *pappan* som genom ökat engagemang ska förändra genusarbetsdelningen såväl i hem som arbetsliv, samt utveckla sin omsorgsorientering. Samtidigt som mäns närvaro i barns liv därför är eftertraktad, är pappor i praktiken ofta mindre emotionellt tillgängliga (Frosh, Phoenix och Pattman 2002), samt även överrepresenterade som förövare till våld och övergrepp mot barn (Pringle 2012). Så hur talas det om föräldrar i svensk rap?

när mitt liv negativt förändras och ekonomin försämras
är det skönt att få stöd av mina föräldrar
kan skita i alltsammans och packa med detsamma och sjappa
till Rimbo över helgen och slagga hos mamma och pappa
(Heli, ”Små saker i livet”, 2002)

I detta citat representerar föräldrar en trygghet i livet, som ger stöd när det behövs. Denna bild, där föräldrar talas om som en enhet, förekommer endast undantagsvis i de analyserade texterna. Istället görs en stark genusedifferentiering, där mammor konstrueras som stabila givare av kärlek och omsorg, vilket alstrar en känsla av tacksamhet:

vad vore man utan sin mamma? hon är premissen
farsan är nån doldis som står i kulissen
(Just D, ”Mammas tema”, 1992)

jag svär, morsan är bäst
(Ayo, ”Splittrad familj”, 1999)

i ett främmande land, med tre barn du kämpa dig fram

även fast längtan hem sällan försvann
[---]
mamma le för mig, som du slet för mig
vill att du ska vara stolt när du ser på mig
mamma le för mig, fast ditt liv vart hårt
å du gav upp ditt för att ge oss vårt
(Ison & Fille, ”Le för mig”, 2004)

fem år har nu gått sen du gick bort
känns som igår, för livet är så kort
jag önskar du var här, i min dröm fick du stanna
hela mitt liv har byggts upp av min mamma
[---]
åh mamma, jag saknar dig så
(Ken, ”Mamma”, 1999)

Relationer till mammor beskrivs som livsviktiga och avgörande: mamma är ”premissen”, morsan är ”bäst”, ”hela mitt liv har byggts upp av min mamma”. Det finns ett erkännande av och en tacksamhet för den roll kvinnliga föräldrar har spelat, och för att de funnits där för sina barn. Detta resulterar i en önskan att göra mamma stolt, och en stor smärta och saknad när hon är borta. Å ena sidan passar hyllandet av modern in i en patriarkal världsbild där kvinnans främsta uppgift är att vara just moder, å andra sidan kan det också läsas som ett erkännande av det ”föräldrande” som mammor i hög grad stått för, och som pappor inte visar sig ha förtjänat samma uppskattning för:

shit, man växer upp, har ingenting att förlora
på hugget hela tiden, tänkte farsan var en hora
fan gjorde han för mig när jag behövde han som mest?
jag säger fuck honom len, jag svär morsan är bäst!
(Ayo, ”Splittrad familj”, 1999)

det här e för maskrosungar som fick stryk av farsan
eller ungarna som aldrig sett en nys av farsan
ska jag bry mig om farsan, han har aldrig synt till i mitt liv
(Fjärde världen, ”För grabbarna”, 2004)

född i förort, farsan satt i fängelse
och blev utvisad sen, det är såna händelser

som fast det är länge sen, det är klart de känns ändå
(Fjärde världen, ”Till världens ände”, 2007)

medan farsan lever livet på rymmen
såren har läkt men det kliar i stygnen
ligger ändå vaken vissa tider på dygnet
men jag kan bryta mönstret, på mig så blir han den tyngden
(Fjärde världen, ”Minnen tankar ’07”, 2007)

Relationer till pappor beskrivs genomgående som olyckliga: pappan finns inte där för sina barn, har ”aldrig syntts till i mitt liv”, och sitter kanske i fängelse. Vissa pappor har varit våldsamma, andra är aldrig där när de behövs. Det finns ett stort missnöje med pappors föräldrainsatser: ”fan gjorde han för mig när jag behövde han som bäst?” I det sista citatet ser vi även hur denna besvikelse leder till en vilja att själv bli en bättre förälder: även om det konstateras att bristfälliga fäder inte är ovanliga behöver detta inte bli något som man själv reproducerar. Det finns en förhoppning och ambition att kunna ”bryta mönstret” som länkar beskrivningarna av föräldraskap ur barns perspektiv till föräldraskap ur föräldrars perspektiv.

Föräldraskap: Föräldrars perspektiv

Om vi hittills sett hur relationerna mellan barn och föräldrar beskrivs ur barns perspektiv, hur ser det då ut när berättarsubjektet själv är förälder?

jag har slagit rot genom asfalt rakt igenom allt
blivit farsa men aldrig haft nån fadersgestalt
hur ska jag hitta rätt, hur ska jag leta fram min papparoll?
(Fjärde världen, ”Minnen tankar ’07”, 2007)

jag skriver det här till alla er som sitter i samma sits
som önskar sina barn ett bättre liv än vad man fick
jag tänker va det som förväntas av en fader
kämpa, aldrig sänka garden, alltid tänka på barnen
(Fattaru, ”Barnen”, 2003)

mina barn kommer först, kommer före allting annat
jag älskar dom till döds, jag menar tills klockan har stannat
(Ayo, ”Mina barn”, 1999)

din pappa kommer alltid att finnas där när du behöver mig

kom ihåg det, jag älskar dig
(Fattaru, ”Barnen”, 2003)

min lilla prins, yo jag älskar dig
[---]
jag svär du är mitt allt, det är klart jag aldrig lämnar dig
(Ken, ”Kelian”, 2007)

I dessa citat från texter där subjektet själv är pappa kan vi se hur att vara förälder relateras till att själv ha föräldrar. Det uttrycks en bestämd ambition att i kontrast mot sin egen frånvarande pappa vara en förälder som håller måttet, att vara det som förväntas av en fader, att sätta barnen i första hand, att alltid finnas där och inte överge sina barn, men samtidigt en osäkerhet kring hur det ska gå till: ”hur ska jag hitta rätt, hur ska jag leta fram min papparoll?” Det råder ingen större tvekan om att ambitionen att vara en närvarande och bra pappa är stark i svensk rap, men samtidigt vittnar ett uttalande som ”det är klart jag aldrig lämnar dig” om att detta förhållande inte alls är särskilt klart, det vill säga att det inte är självklart att pappor faktiskt axlar sitt föräldraansvar. Utöver dessa deklARATIONER finns även mer konkreta beskrivningar:

första versen till min dotter Ayodora Neoni Delish
det var du som kom först min söta lilla gullegris
(Ayo, ”Mina barn”, 1999)

efter tjejen kom min grabb, mig själv en liten man
titta fram, en medlem i min stam
checka läget lite grann, det är junior A-Y-O
[---]
efter mig ska du ta över okej
[---]
du är den högra handen, har inte ens fått första tanden
du är en player som farsan, hör’u det första klassarn
du är en diamant som skiner upp folkmassan
ta hand om syrran den dag pappa går bort
(Ayo, ”Mina barn”, 1999)

Här är det ett engagerat föräldraskap som presenteras, men detta beskrivs inte med nödvändighet som genusneutralt. Dottern beskrivs i termer av utseende, som en söt och liten gullegris. Sonen beskrivs helt annorlunda; han är en yngre kopia av

fadern, någon att räkna med, en ”medlem” som ska vara beredd på att ta över den patriarkala familjemakten efter sin far samt att ta en beskyddande roll gentemot sin storsyster. Enligt kulturteoretikern Sara Ahmeds (2010) emotionsteori får sociala normer sin affektiva kraft genom att förknippas med ”lycka”, det som alla förusatts vilja uppnå. Detta kan gälla genus-, sexualitets- och rasfrågor, men också ålder i form av relationer mellan föräldrar och barn. Ahmed beskriver hur detta kan ta sig uttryck genom att barn åläggs en ”lycklighetsplikt”:

The obligation of the child to be happy is a repaying of what the child owes, of what is due to the parents given what they have given up. The duty of the child is to make the parents happy and to perform this duty happily by being happy or by showing signs of being happy in the right way. (Ahmed 2010: 59)

Detta resonemang kan användas för att förstå hur barnen i låttextern orienteras i vissa riktningar genom att åläggas en lycklighetsplikt. De förmodas hålla sin pappa lycklig genom att lyda de normer denne ser som lyckogivande. I detta ingår förväntningen att dottern ska vara söt och gullig medan sonen ska bli en kvinnokarl: ”du är en player som farsan”. Detta beskrivs dock inte som en önskan inför framtiden utan som ett redan etablerat faktum, vilket kan förstås som ett performativt uttalande avsett att skapa den effekt det beskriver (Butler 1990). Samtidigt kommer denna beskrivning tillsammans med en förmaning om att lägga uppmaningen på minnet, vilket tycks antyda att det inte alls är den enda självklara möjligheten. En heterosexuell maskulinitet är påbjuden och förklarad naturlig, samtidigt som den instiftas genom en instruktion att inte avvika, vilket visar dess konstruerade karaktär. Intressant nog sker detta uttalande i samband med att likhet etableras mellan far och son. Det verkar som att sonen ska följa pappans linje eftersom sonens beteende återspeglar på pappan, vilket ligger i linje med forskning som visar att just heterosexuella pappor tycks bestraffa sina barns genusöverträdelser särskilt hårt – eftersom detta kan ses som ett hot även mot pappans heteromaskulinitet (Kane 2006; Corbett 2009).

Hägersten, morgonsol på min balkong
sitter kisande och läser med ett halvt öga på Malcolm
han klättrar upp som vanligt på sin hink och kikar över räcket
[--]
vuxna vet vad som kan hända, barn har ingen aning
jag tar min son i handen, lär han balansgången
så han kan stå på egna ben i världen nedanför balkongen
(Fattaru, ”Mina drömmars stad”, 2006)

I det här fallet får vi ta del av en konkret vardagserfarenhet av att faktiskt umgås med sina barn genom en scen i balkongens morgonsol. Sådana beskrivningar är inte lika vanliga som de starka deklARATIONERNA om hur älskade barnen är och att man vill vara en bättre pappa än sin egen pappa. Det är intressant att denna vardagserfarenhet där barnet agerar genom att klättra på sin hink ganska snabbt länkar över i ett resonemang där pappan återtar huvudrollen och auktoriteten och blir den som ska lära sin son saker om världen. Jag har bara hittat en enda artist som beskriver föräldraskap från en mammas synvinkel, vilket gör jämförelser lite vanskliga. Men det är ändå påtagligt vilken skillnad som finns när det gäller att beskriva vardagserfarenheter:

kommer dagar då man inte väcks tio gånger om natten
 där Saga sover, inte gråter eller tappar nappen
 eller när hon klappar takten till min nyinspelade sång
 när vi busar och skrattar och har det mysigt hela dan lång
 (Heli, ”Små saker i livet”, 2002)

måste förbi på nåt sätt och lämna min videokassett
 och Saga har vaknat och vill ha mat, snart skriker hon fett
 får ta en omväg, går in på ett café tvärs över gatan
 frågar ”mitt barn är hungrigt, kan jag sitta här när jag matar?”
 (Heli, ”Prestationsångest”, 2001)

I de här texterna ser vi en rad väldigt konkreta beskrivningar av föräldrapraktiker: att väckas tio gånger om natten, att barn gråter och tappar nappen, vill äta, men också mysa, busa och skratta. Dessa beskrivningar leder inte över i något mer abstrakt resonemang om uppfostran, och förknippas varken med avståndstagande från föräldrarnas egna föräldrar eller uttalanden om att barnet är älskat till döds. De kommer inte heller med någon uttalad lyckoplikt, utan verkar snarare kunna stå för sig själva på ett annat sätt än vad vi sett i texter som tar en pappas perspektiv. Även om män ger uttryck för en stark önskan om att vara mer engagerade föräldrar än vad deras pappor varit, kan vi se att det fortfarande verkar finnas ett avstånd till ett konkret föräldraskap i sin egen rätt. Mäns föräldraskap präglas alltså av en viss ambivalens, vilket blir extra tydligt i följande text om ett misslyckat föräldraskap:

första två åren så fanns jag inte där
 jag var pappa på deltid och resten var misär
 men jag älskade min dotter mer än nåt här på gatan

jag tog mig i kragen och kom sakta tillbaka

[---]

[Kvinnoröst:] Jag ringer polisen om du inte lämnar henne, Ken!

[Flickröst:] Pappa, jag älskar dig!

[---]

det enda hon vill är att bara få vara med sin pappa
va fan ska jag göra, fan ska jag ta mig till
om jag hämtar min dotter så åker jag ju in
dom säger ”egenmäktighet med barn”, vafan är det?
bara en lag som gör att pappor inte kan få vara med
vill bara se henne nu, innan smärtan blir för stor
snart skiter jag i lagen, jag vet ju var hon bor
(Ken, ”Bryter tystnaden”, 2007)

I den här låten beskrivs en pappa som inte lever upp till de ambitioner vi sett i tidigare citat. Här har pappan inte funnits med under sin dotters första två år och mamman har hela vårdnaden. Han vill dock komma tillbaka och vara mer delaktig men utan framgång. Låten är fulladdad med känslor som längtan, saknad, smärta, ånger och desperation. Av uttryck som ”egenmäktighet med barn” och att mamman hotar att ringa polisen förstår vi att det rör sig om en vårdnadstvist. I låten stärks trovärdigheten i pappans önskan att träffa sin dotter av att vi i refrängen får höra en flickröst som säger längtansfullt ”Pappa, jag älskar dig!”. Samtidigt sänks samma trovärdighet av rader som ”snart skiter jag i lagen, jag vet ju var hon bor” som i bästa fall är ett symboliskt uttryck för desperation. I värsta fall är det ett hot om att kidnappa barnet uttalat av en pappa utan vårdnad som inte ger ett stabilt intryck, och som tycks anspela på det hotfulla uttrycket ”jag vet var du bor”. Denna låt skiljer sig därmed tydligt åt inte bara från det vardagliga föräldraskapet som vi mötte när berättarsubjektet var en mamma, utan även från de vanligt förekommande deklARATIONERNA om att bryta mönstren när det gäller män och föräldraskap, då vi här snarare ser ett exempel på den typ av föräldraskap som många andra berättelser tar avstånd ifrån.

I analysen av utsagor om föräldraskap i svensk hiphop har jag visat att berättelserna ur barnperspektiv med få undantag beskriver föräldraskap som en tydligt könad praktik där kvinnor utgör stabila och män instabila omsorgsgivare, vilket kan förstås som en form av affektiv ojämlikhet (Lynch, Baker och Lyons 2009). Samtidigt uttrycker söner en stor besvikelse över bristfälliga fäder, vilket länkar över till berättelser ur föräldraperspektiv med en tydlig ambition att bryta mönstret och bli närvarande föräldrar. Denna önskan om en förändring av det könade föräldraskapet visar sig dock inte vara helt entydig. De konkreta beskrivningarna

av män som föräldrar handlar om auktoritet, lycklighetsplikter och vårdnadstvister snarare än om att på ett vardagsnära plan leva och umgås med sina barn, som vi kan se i enstaka berättelser där föräldern är en kvinna.

Slutsatser

Mot bakgrund av några vanligt förekommande men relativt motstridiga bilder av genus och särskilt maskulinitet inom hiphopen har jag i denna artikel undersökt diskurser om våld och föräldraskap i ett urval lätttexter från svensk hiphop sedan 1990-talet. I stereotypa bilder kopplas hiphopen ibland samman med våld medan frågor om föräldraskap sällan associeras med en ”ungdomskultur”. Våld och föräldraskap utgör samtidigt ett slags motpoler när det gäller frågor om maskulinitet då våld ofta ses som den mest problematiska och föräldraskap som den mest hoppfulla aspekten. Denna artikel bidrar därför till att nyansera bilden genom att undersöka vad som faktiskt sägs om våld och föräldraskap, och därmed om genus och maskulinitet, inom svensk hiphop. Studien visar att såväl våld som föräldraskap utgör viktiga teman, och samtidigt att beskrivningarna av dem rymmer ett visst mått av ambivalens.

Med ett intersektionellt perspektiv har jag visat att artikulationer av våld påverkas av faktorer som ras och klass, samtidigt som våldsdiskurser framstår som en genusnorm som delas över sådana gränser. När det gäller föräldraskap framträder ett tydligt genusmönster där mammor beskrivs som stabila omsorgsgivare medan pappor framförallt get upphov till besvikelse. Om

ras och klass är framträdande kategorier i relation till våld så är det ålder och sexualitet som görs relevanta i berättelser om föräldraskap, som när en förälder ålägger sina barn en ”lycklighetsplikt” genom att föreskriva en viss form av sexualitet.

Med ett poststrukturalistiskt perspektiv har jag fokuserat inte bara på dominerande diskurser utan även på ambivalenta och motsägande utsagor. När det gäller våld finns det en tydlig ambivalens i att både upprätthålla och undergräva våldsdiskurser, ofta mer eller mindre parallellt. Detta öppnar upp för olika tolkningsmöjligheter, där det är möjligt att se antingen den ena eller andra aspekten som primär och den andra som inte lika viktig. Exempelvis skulle det vara möjligt att se våldsironi antingen som att den framförallt legitimerar våldsdiskurser, eller som att den huvudsakligen underminerar bilden av våldsamma män genom överdrift och parodi. Jag har argumenterat för att det behövs en analys som tar hänsyn till bägge aspekterna och att vi inte alltför lättvindigt bör välja endast en tolkningsmöjlighet.

När det gäller föräldraskap finns en tydlig ambivalens i berättelser utifrån föräldrars perspektiv. Föräldrar som är män uttrycker en påtaglig ambition att bryta mönstret och bli en bättre förälder än sin egen pappa, men samtidigt realiseras inte denna vilja fullt ut i berättelserna om konkreta föräldrapraktiker. Dessa handlar istället om ambitiösa kärleksdeklarationer och genus- och sexualitetsnormativa lycklighetsplikter mer än det konkreta föräldrande som finns i ett fåtal berättelser där föräldern är en mamma. Vi har också sett en delvis hotfull berättelse om en vårdnads-

tvist, som utgör en reservation mot den annars relativt samstämmiga bilden av ett generationsskifte i fråga om maskulinitet och föräldraskap.

Sammantaget visar denna artikel hur genus och maskulinitet görs inom hip-hopgenren, med fokus på utsagor om våld och föräldraskap. Såväl våld som föräldraskap görs i relation till andra maktordningar och med olika former av ambivalens, och artikeln bidrar därmed till att nyansera bilden av genusrelationerna i en genre som ibland beskrivs i stereotypa och förenklade termer. I den mån studier av populärkultur kan antas säga något om ”verkligheten” – de diskurser om genus och andra maktordningar som förekommer inom fiktionen är ju trots allt intertextuellt länkade till diskurser överallt i samhället – visar denna analys av svensk hiphop både dominerande mönster där maskulinitet länkas samman med våld och bristande föräldrapraktiker men också att dessa mönster inte är givna utan bär på frön till förändring genom avståndstagande från våld och önskemål om mer involverat föräldraskap.

Tack

Jag vill tacka två anonyma granskare samt *Cultural Matters Group* vid Sociologiska institutionen och Maskulinitetsseminariet vid Centrum för genusvetenskap, bägge vid Uppsala universitet, för konstruktiva synpunkter på tidigare versioner av denna text.

Referenser

- Ackfeldt, Anders (2012) "Imma march' toward Ka'ba": Islam in Swedish hip-hop. *Contemporary Islam* 6(3): 283-296.
- Ahmed, Sara (2010) *The promise of happiness*. Durham: Duke University Press.
- Alinia, Minoo (2013) *Honor and violence against women in Iraqi Kurdistan*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ambjörnsson, Fanny och Jönsson, Maria (red) (2010) *Livslinjer: Berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Göteborg: Makadam.
- Andersson, Kjerstin (2008) *Talking violence, constructing identity: Young men in institutional care*. Linköping: Linköping University.
- Baxter, Judith (2003) *Positioning gender in discourse: A feminist methodology*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Beasley, Chris (2012) Problematizing contemporary men/masculinities theorizing: the contribution of Raewyn Connell and conceptual-terminological tensions today. *British Journal of Sociology* 63(4): 747-765.
- Beasley, Chris (2013) Mind the gap? Masculinity studies and contemporary gender/sexuality thinking. *Australian Feminist Studies* 28(75): 108-124.
- Berggren, Kalle (2012) "No homo": Straight inoculations and the queering of masculinity in Swedish hip hop. *Norma - Nordic Journal for Masculinity Studies* 7(1): 50-66.

- Berggren, Kalle (2013) Degrees of intersectionality: Male rap artists in Sweden negotiating class, race and gender. *Culture unbound – Journal of current cultural research* 5: 189–211.
- Berggren, Kalle (2014) Hip hop feminism in Sweden: Intersectionality, feminist critique and female masculinity. *European Journal of Women's Studies* 21(3): 233–250.
- Björck, Cecilia (2011) *Claiming space: Discourses on gender, popular music, and social change*. Göteborg: Högskolan för scen och musik.
- Bredström, Anna och Dahlstedt, Magnus (2002) "Folkhemsrap?": Motstånd och "anständighet" i svensk hiphop. *Themes: Occasional papers and reprints on ethnic studies* 7:1–26.
- Brune, Ylva (2002) "Invandrare" i mediearkivets typgalleri. de los Reyes, Paulina, Molina, Irene och Mulinari, Diana (red) *Maktens (o)lika förklädnader: Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige. En festskrift till Wuokko Knocke*. Stockholm: Atlas.
- Butler, Judith (1990) *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Collier, Richard (1998) *Masculinities, crime and criminology: Men, heterosexuality and the criminal(ised) other*. London: Sage.
- Collins, Patricia Hill (2006) *From Black power to hip hop: Racism, nationalism, and feminism*. Philadelphia: Temple University Press.
- Connell, Raewyn och Messerschmidt, James W. (2005) Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society* 19(4): 829–859.
- Corbett, Ken (2009) *Boyhoods: rethinking masculinities*. New Haven: Yale University Press.
- Crenshaw, Kimberlé (1991) Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review* 43(6): 1241–1299.
- Dankić, Andrea (2013) Hanouneh style resistance. Becoming hip-hop authentic by balancing skills and painful lived experiences. *CyberOrient - Online Journal of the Virtual Middle East* 7(2).
- Durham, Aisha (2013) The stage hip-hop feminism built: A new directions essay. *Signs* 38(3): 721–737.
- D'Urso, Alexandra (2013) *Life stories and sociological imagination: Music, private lives and public identity in France and Sweden*. Cambridge: Cambridge Scholars.
- Eriksson, Maria, Hester, Marianne, Keskinen, Suvi och Pringle, Keith (red) (2005) *Tackling men's violence in families: Nordic issues and dilemmas*. Bristol: Policy Press.
- Folbre, Nancy (1994) *Who pays for the kids? Gender and the structure of constraint*. London: Routledge.
- Forman, Murray och Neal, Mark Anthony (red) (2012) *That's the joint! The hip-hop studies reader*. New York: Routledge.
- Foucault, Michel (2002) *Vetandets arkeologi*. Lund: Arkiv.
- Foucault, Michel (2003) *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv.
- Frith, Simon (1996) *Performing rites: On the value of popular music*. Cambridge: Harvard University Press.
- Frosh, Stephen, Phoenix, Ann och Pattman, Rob (2002) *Young masculinities: Understanding boys in contemporary society*. Basingstoke: Palgrave.
- Ganetz, Hillevi (1997) *Hennes röster: Rocktexter av Turid Lundqvist, Eva Dahlgren och Kajsa Grytt*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion.

- Gavanas, Anna (2009) "You better be listening to my fucking music you bastard". Teknologi, genusifiering och andlighet bland dj:ar på elektroniska dansmusikscener i Berlin, London och Stockholm. Ganetz, Hillevi, Huss, Hasse, Werner, Ann och Gavanas, Anna (red) *Rundgång: Genus och populärmusik*. Göteborg: Makadam.
- Gottzén, Lucas (2012) Att (inte) bli en kvinnomisshandlare. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: Maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Gottzén, Lucas (2013) *Hjältar och monster: Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (2012) Goda män och andra män. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: Maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Hearn, Jeff (1998) *The violences of men: How men talk about and how agencies respond to men's violence to women*. London: Sage.
- Hearn, Jeff, Nordberg, Marie, Andersson, Kjerstin, Balkmar, Dag, Gottzén, Lucas, Klinth, Roger, Pringle, Keith och Sandberg, Linn (2012) Hegemonic masculinity and beyond: 40 years of research in Sweden. *Men and Masculinities* 15(1): 31-55.
- Hobson, Barbara (red) (2002) *Making men into fathers: Men, masculinities and the social politics of fatherhood*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jackson, David (1990) *Unmasking masculinity: A critical autobiography*. London: Unwin Hyman.
- Jarman-Ivens, Freya (red) (2007) *Oh boy! Masculinities and popular music*. New York: Routledge.
- Jonsson, Rickard (2007) *Blatte betyder kompis: Om maskulinitet och språk i en högstadieskola*. Stockholm: Ordfront.
- Jonsson, Rickard och Milani, Tommaso M. (2012) Du baza henne fem: Om sexistiskt språk och den andre. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: Maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Kane, Emily W. (2006) "No way my boys are going to be like that!": Parents' responses to children's gender nonconformity. *Gender & Society* 20(2): 149-176.
- Kelly, Liz (1998) *Surviving sexual violence*. Cambridge: Policy.
- Klinth, Roger (2002) *Göra pappa med barn: Den svenska pappapolitiken 1960-95*. Umeå: Boréa.
- Krekula, Clary, Närvänen, Anna-Liisa och Näsman, Elisabet (2005) Ålder i intersektionell analys. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 26(2-3): 81-94.
- Krogh, Mads och Stougaard Pedersen, Birgitte (red) (2008) *Hiphop i Skandinavien*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lindholm, Susan (2014) Representing the marginalized other: The Swedish hip-hop group Advance Patrol. *Svensk tidskrift för musikkforskning* 96(2): 105-125.
- Listerborn, Carina, Molina, Irene och Mulinari, Diana (red) (2011) *Våldets topografier: betraktelser över makt och motstånd*. Stockholm: Atlas.
- Lundgren, Eva, Heimer, Gun, Westerstrand, Jenny och Kalliokoski, Anne-Marie (2001) *Slagen dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige: En omfångsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- Lynch, Kathleen, Baker, John och Lyons, Maureen (red) (2009) *Affective equality: Love, care, and injustice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

- Messerschmidt, James W. (1997) *Crime as structured action: Gender, race, class, and crime in the making*. London: Sage.
- Nitzsche, Sina A. och Grünzweig, Walter (red) (2013) *Hip-hop in Europe: Cultural identities and transnational Flows*. Berlin: Lit Verlag.
- Nyberg, Lennart (2008) Från underjorden till offentligheten – eller tvärtom? Svensk rap, självgestaltning och historieskrivning. Krogh, Mads och Stougaard Pedersen, Birgitte (red) *Hiphop i Skandinavien*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pascoe, C. J. (2007) *Dude, you're a fag: Masculinity and sexuality in high school*. Berkeley: University of California Press.
- Petersen, Alan R. (1998). *Unmasking the masculine: "Men" and "identity" in a sceptical age*. London: Sage.
- Pough, Gwendolyn D., Richardson, Elaine, Durham, Aisha och Raimist, Rachel (red) (2007) *Home girls make some noise: Hip hop feminism anthology*. Mira Loma: Parker Publishing.
- Pringle, Keith (1995) *Men, masculinities and social welfare*. London: UCL Press.
- Pringle, Keith (2012) Fadrande, mansforskning och sexualiserat våld i det "jämslällda" Sverige. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: Maskulinitet, normskapande och jämslälldhet*. Malmö: Gleerups.
- Ruddick, Sara (1990) *Maternal thinking: Towards a politics of peace*. London: Women's Press.
- Salisbury, Jonathan och Jackson, David (1996) *Challenging macho values: Practical ways of working with adolescent boys*. London: The Falmer Press.
- Sandberg, Linn (2012) Bortom ständet, närmare beröringen: Mötten mellan Irigaray och den äldrande manskroppen. *Tidskrift för genusvetenskap* 3: 61-85.
- Sernhede, Ove (2007) *Alienation is my nation: Hiphop och unga mäns utanförskap i Det Nya Sverige*. Stockholm: Ordfront.
- Sernhede, Ove och Söderman, Johan (2010) *Planet hiphop: Om hiphop som folkbildning och social mobilisering*. Malmö: Liber.
- Strid, Sofia, Åberg, Magnus och Holth, Line (2014). Våld som postdisciplinärt forskningsfält. *Tidskrift för genusvetenskap* 35(2-3): 3-7
- Terokourafi, Marina (red) (2010) *The languages of global hip-hop*. London: Continuum.
- Uppdrag granskning (2013) Skol-vd:n: "Man måste skydda de fina eleverna". <http://www.svt.se/ug/rektorn-man-maste-skydda-de-fina-eleverna> [21 januari 2015].
- Ward, Jane (2015) *Not gay: Sex between straight white men*. New York: New York University Press.
- Werner, Ann (2009) *Smittsamt: En kulturstudie av musikbruk bland tonårstjejer*. Umeå: H:ström - Text & Kultur.
- White, Miles (2011) *From Jim Crow to Jay-Z: Race, rap, and the performance of masculinity*. Urbana: University of Illinois Press.
- Whiteley, Sheila och Rycenga, Jennifer (red) (2006) *Queering the popular pitch*. New York: Routledge.
- Yuval-Davis, Nira (2011) *The politics of belonging: Intersectional contestations*. Los Angeles: Sage.

Diskografi

- Abidaz (2013) *In & ut*. Universal Music.
- Ayo (1999) *Föder nåt nytt*. BMG.
- Fattaru (2003) *Jordnära*. Redline Recordings.
- Fattaru (2006) *Mina drömmars stad*. EMI.
- Fjärde världen (2004) *Gatumusikanterna*. Devrim.
- Fjärde världen (2007) *Världens ände*. Devrim.
- Heli (2001) “Prestationsångest”, *Jakten på under-orden*. Streetzone Records.
- Heli (2002) *Öronknark*. Gallery Music.
- Ison & Fille (2004) *Ison & Fille*. Hemmalaget.
- Just D (1992) *Rock'n'roll*. Telegram.
- Kartellen (2011) *Reflektion*. Universal Music.
- Ken (Ring) (1999) *Vägen tillbaka*. EMI
- Ken (Ring) (2000) *Mitt hem blir ditt hem*. EMI.
- Ken (Ring) (2007) *Äntligen hemma*. Pope Records.
- Mobbade barn med automatvapen (MBMA) (2000a) *Vulgära vovvar*. Ledighetsmaskinen.
- Mobbade barn med automatvapen (MBMA) (2000b) “Dom vilka idioter”, *Den svenska underjorden*. Redline Recordings.
- Organism 12 (2001) *Bakom kulisserna*. Streetzone Records.
- Pst/Q (2000) *Pluralis majestatis*. Border Music.
- Pst/Q (2002) *Natt klockan tolv på dagen*. Border Music.
- Sedlighetsroteln (2000) *Ring snuten!* David vs Goliath & Juju Records.
- The Latin Kings (1994) *Välkommen till förorten*. Warner.

Nyckelord

Diskursanalys, faderskap, genus, hiphop, intersektionalitet, män och maskulinitet, poststrukturalism, raptexter, våld

Kalle Berggren

Genusvetenskap

Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap

Stockholms universitet

106 91 Stockholm

E-post: kalle.berggren@gender.su.se